

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M.**, bývajúceho v K., proti žalovanému **S.**, bývajúcemu vo S., zastúpenému JUDr. J., advokátom so sídlom v B., **o zaplatenie 3 319 €** (100 000 Sk) s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4 C 121/2006, o dovolaniach žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2009 sp. zn. 3 Co 176/2008 a proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 7. októbra 2009 sp. zn. 4 Co 97/2009, takto

r o z h o d o l :

I. Dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 7. októbra 2009 sp. zn. 4 Co 97/2009 **o d m i e t a .**

II. Konanie o dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2009 sp. zn. 3 Co 176/2008 **z a s t a v u j e .**

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania 151,39 € do rúk JUDr. J., advokáta so sídlom v B..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Svidník uznesením z 21. októbra 2008 č.k. 4 C 121/2006-220 zastavil konanie a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania. Zastavenie konania odôvodnil späťvzatím žaloby, s ktorým žalovaný súhlasil (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd poukazom na § 146 ods. 2 O.s.p. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením z 21. januára 2009 sp. zn. 3 Co 176/2008 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. Žalobca napadol uvedené uznesenie krajského súdu dovolaním,

v ktorom žiadal uznesenie súdov nižších stupňov zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že so späťvzatím žaloby súhlasil len pod podmienkou, že žalovaný predloží dôkaz o splnení zmluvnej povinnosti žalovaného voči D., konanie bolo ale zastavené, i keď táto podmienka nebola splnená. Rozhodnutie krajského súdu je účelové a nesprávne; žalobca totiž v odvolaní uviedol a dokladmi doložil všetky rozhodujúce okolnosti.

Okresný súd Svidník uznesením z 29. apríla 2009 č.k. 4 C 121/2006-257 zamietol žiadosť žalobcu o ustanovenie zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením zo 7. októbra 2009 sp. zn. 4 Co 97/2009 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov pre dovolacie konanie. Rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť. Poukázal najmä na svoje majetkové pomery a výdavky vynakladané z dôchodku, so zreteľom na ktoré nemá možnosť ustanoviť si zástupcu. Nesúhlasil so záverom krajského súdu, že v jeho prípade ide o bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva – súdy v danej veci dali za pravdu tomu, kto predložil fiktívny doklad.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žiadal nedôvodné dovolanie „zamietnuť alebo odmietnuť“, lebo tvrdenia žalobcu nie sú podložené. Vo vyjadrení zároveň požiadal o priznanie náhrady trov dovolacieho konania za dva úkony právnej služby v sume 302,78 €.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podal včas účastník konania, skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby preskúmal napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti.

I. Z dôvodov, ktoré so zreteľom na okolnosti danej veci vyplývajú z potreby vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), posudzoval najskôr dovolací súd to, či je procesne prípustné **dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 7. októbra 2009 sp. zn. 4 Co 97/2009.**

Treba uviesť, že i keď žalobca nemá právnické vzdelanie a nie je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd – v prípade tohto dovolania – nepovažoval

nedostatok povinného zastúpenia žalobcu advokátom za prekážku, ktorá by bránila preskúmaniu prípustnosti tohto dovolania. So zreteľom na dovolaní napadnuté rozhodnutie vychádzal dovolací súd z toho, že ak predmetom dovolacieho prieskumu má byť rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovené žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle § 30 O.s.p. (ako je to aj v posudzovanej veci), nemožno striktne trvať na splnení tejto podmienky, lebo v opačnom prípade by bol popretý nielen zámer, ktorý sledoval účastník konania podaním dovolania, ale tiež účel dovolacieho konania, v ktorom predmetom posúdenia má byť záver odvolacieho súdu o (ne)splnení podmienok pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov súdom (pozn.: na obdobnom názore založil svoje rozhodnutie Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v iných uzneseniach – vid' napríklad sp. zn. 2 Cdo 329/2006 a sp. zn. 3 Cdo 177/2009).

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Vyššie uvedené dovolanie žalobcu smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže týmto dovolaním žalobcu je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení, proti ktorým je dovolanie prípustné, nemožno prípustnosť tohto dovolania vyvodiť z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietky dovolateľa sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu

(aj uznesení), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie existencie vady tejto povahy.

Žalobca netvrdil, že by v súvislosti s rozhodovaním súdov o jeho žiadosti, aby mu bol ustanovený zástupca z radov advokátov, došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť tohto dovolania žalobcu preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ tvrdí, že mu v konaní bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Pod odňatím možností pred súdom konať treba rozumieť procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 30 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Procesným predpokladom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle tohto ustanovenia sú vo všeobecnosti a/ žiadosť účastníka konania, b/ splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, c/ danosť takej potreby ochrany záujmov účastníka konania, ktorá je v priamej súvislosti s predmetom konania. Pokiaľ má byť účastníkovi zástupca ustanovený, musia byť uvedené predpoklady splnené kumulatívne.

Žalobca podal žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čím došlo k splneniu vyššie uvedeného predpokladu označeného pod a/. Pokiaľ ale ide o otázku splnenia ďalšieho z predpokladov (viď vyššie b/), treba uviesť, že pre záver súdu o danosti podmienok pre oslobodenie účastníka konania od súdneho poplatku sú významné hľadiská uvedené v ustanovení § 138 O.s.p. (najmä existencia pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie a skutočnosť, že v jeho prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva). Pri rozhodovaní o oslobodení fyzickej osoby od súdnych poplatkov súd berie na zreteľ najmä jej celkové majetkové, zdravotné a sociálne pomery, výšku súdneho poplatku, predpokladané trovy dokazovania, povahu žalobou uplatneného nároku. Zhodnotenie týchto aspektov sa musí premietnuť do záveru, či účastník je schopný zaplatiť súdne poplatky; ak to pomery účastníka nedovoľujú, prizná mu súd oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak len ak účastník svoje právo neuplatňuje (nebráni) svojvoľne alebo zrejme bezúspešne. Šetrením osobných majetkových a sociálnych pomerov žalobcu, ku ktorému v danom prípade pristúpili súdy nižších stupňov, boli obstarané skutkové zistenia tvoriace podklad pre rozhodnutie súdu. Činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 30 O.s.p.), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval). Právnym posúdením veci ale nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov považované (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V prejednávannej veci zo spisu nevyplýva, že by sa súdy dopustili porušenia procesných oprávnení žalobcu majúceho za následok odňatie jeho možnosti pred súdom konať. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by žalobcovi nebol ustanovený zástupca pre dovolacie konanie z radov advokátov (resp. že by mu nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov), hoci pre to boli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel

dovolací súd k záveru, že postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalobcu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže procesná prípustnosť tohto dovolania žalobcu nevyplýva z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd ho odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

II. Pokiaľ ide o dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2009 sp. zn. 3 Co 176/2008, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania, dovolací súd poukazuje na § 241 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok je odstrániteľný, avšak len za súčinnosti dovolateľa.

Zo spisu vyplýva, že žalobca bol poučený o tom, že ako dovolateľ bez právnického vzdelania musí byť zastúpený advokátom (viď uznesenie Okresného súdu Svidník z 23. novembra 2009 č.k. 4 C 121/2006-277 doručené žalobcovi 9. decembra 2009).

Žalobca v konaní o tomto dovolaní nepreukázal, že má právnické vzdelanie (a že teda nemusí byť zastúpený advokátom). Bol oboznámený s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa mu neustanovuje zástupca z radov advokátov. Pokiaľ napriek tomu do spisu nezaložil advokátovi udelenú plnú moc na jeho zastupovanie v konaní o tomto dovolaní, zostal nedostatok tejto osobitnej podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o tomto dovolaní žalobcu zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.), pričom sa nezaoberal jeho procesnou prípustnosťou ani dôvodnosťou.

Žalobca z procesného hľadiska zaviniť, že sa jedno z jeho dovolaní (viď I.) muselo odmietnuť a konanie o druhom dovolaní (viď II.) muselo zastaviť. Vznikla mu preto povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 a § 146 ods. 2 O.s.p.). Žalovaný podal návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy dovolacieho

konania vyčíslil. Dovolací súd mu v súlade so zaužívanou praxou priznal náhradu trov tohto konania spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ho zastupoval už v konaní pred súdmi nižších stupňov) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním písomného vyjadrenia žalovaného k dovolaniu (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Vychádzal z § 10 ods. 1 tejto vyhlášky a tarifnú náhradu určil sumou 144,18 €, čo spolu s režijným paušálom 7,21 € (§ 15 písm. a/ uvedenej vyhlášky) predstavuje 151,39 €. Dovolací súd poznamenáva, že žalobcovi nepriznal požadovanú 19 % DPH, lebo advokát zastupujúci žalovaného nepreukázal, že je jej platiteľom.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. apríla 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková